

RAQAMLI TALIMNING AVZALLIKLARI

Turg'unboyeva Mahliyo Alijonova

Alfraganus universiteti magistranti

Annotatsiya. *Ushbu maqolada raqamli ta'lim tizimining mohiyati, uning afzalliklari va ta'lim jarayoniga ta'siri tahlil qilingan. Raqamli ta'limning o'qitish jarayonidagi samaradorligi, shuningdek, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi interaktiv muloqotni kuchaytirishdagi o'rni yoritilgan. Maqolada elektron platformalar, masofaviy o'qitish tizimlari va sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati haqida fikr yuritilgan. Tadqiqotda an'anaviy ta'lim bilan raqamli ta'lim o'rtasidagi natijalar solishtirilib, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasida ijobiy farq aniqlangan. Raqamli ta'limning moslashuvchanligi, shaxsga yo'naltirilganligi va shaffof baholash imkoniyatlari asosiy ustunlik sifatida ta'kidlangan. Shuningdek, O'zbekiston ta'lim tizimida raqamli ta'limni keng joriy etish yo'nalishlari va amaliy tajribalar ko'rib chiqilgan. Xulosa qismida raqamli ta'limning kelajak avlodni zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati e'tirof etilgan.*

Kalit so'zlar: *raqamli ta'lim, masofaviy o'qitish, innovatsion texnologiya, o'quv jarayoni, interaktivlik, elektron platforma, axborot tizimi, sun'iy intellekt, raqamli savodxonlik, ta'lim sifati*

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim tizimi jadal sur'atlar bilan raqamli bosqichga o'tmoqda. Raqamli ta'lim — bu zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda ta'lim jarayonini tashkil etish, boshqarish va baholashning yangi shaklidir. So'nggi yillarda butun dunyoda, xususan, O'zbekiston Respublikasida ham raqamli ta'limni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Raqamli ta'limning joriy etilishi o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqani mustahkamlash, ta'lim sifatini nazorat qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, raqamli platformalar, elektron darsliklar, masofaviy o'qitish tizimlari, sun'iy intellektga asoslangan o'quv dasturlari orqali ta'lim jarayoni yanada moslashuvchan, interaktiv va shaxsga yo'naltirilgan shaklga ega bo'lmoqda.

Ushbu maqolada raqamli ta'limning asosiy afzalliklari, uning o'qitish jarayoniga ta'siri hamda pedagogik amaliyotda qo'llanish tajribalari tahlil qilinadi.

Asosiy qism

1. Raqamli ta'lim tushunchasi va uning dolzarbligi

Raqamli ta'lim — bu o'qitish jarayonida raqamli texnologiyalar, elektron vositalar, internet tarmoqlari va interaktiv platformalardan foydalanishni nazarda tutuvchi zamonaviy ta'lim modeli hisoblanadi. Mazkur yondashuv o'quvchi va o'qituvchi o'rtasida yangi turdagi kommunikatsiyani shakllantiradi, mustaqil ta'lim olish imkonini kengaytiradi hamda ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tarzda olib borish imkonini beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga doir qarorlarida ta'lim tizimini raqamlashtirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Shu sababli ta'lim jarayonida raqamli platformalar, elektron darsliklar, test tizimlari va onlayn kurslardan foydalanish tobora kengayib bormoqda.

2. Raqamli ta'limning asosiy afzalliklari

Raqamli ta'limning eng muhim afzalliklari quyidagi jihatlarda namoyon bo'ladi (1-jadval):

№	Afzallik nomi	Mazmuni
1	Moslashuvchanlik	O'quvchi o'ziga qulay vaqtda, joyda ta'lim olishi mumkin.
2	Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv	Har bir o'quvchining bilim darajasiga mos topshiriqlar beriladi.
3	Interaktivlik	O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot onlayn shaklda davom etadi.
4	Tejamkorlik	Darsliklar, sinf xonalari va boshqa resurslarga kamroq xarajat talab etadi.
5	Baholash tizimining shaffofligi	Natijalar avtomatik tarzda qayd etiladi va tahlil qilinadi.

1-jadval. Raqamli ta'limning asosiy afzalliklari

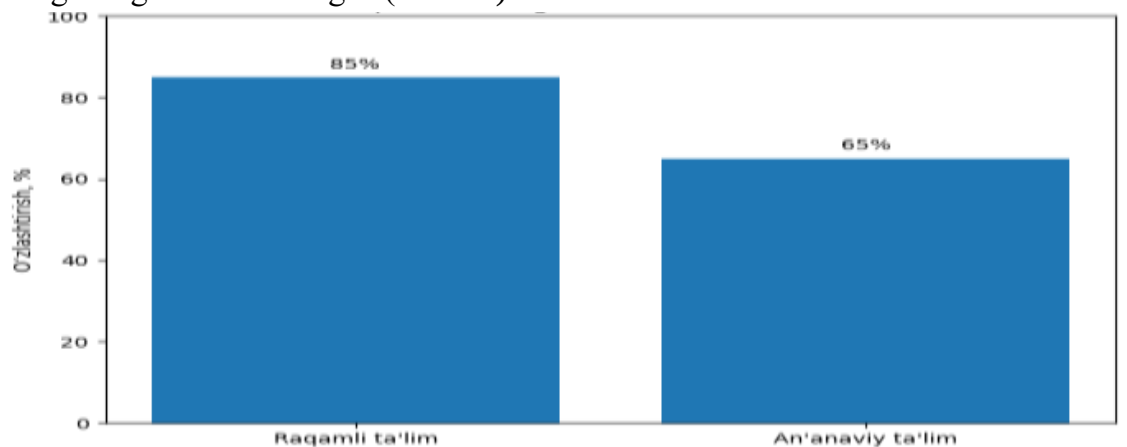
3. Raqamli platformalarning o'qitish jarayonidagi roli

Raqamli platformalar (masalan, Moodle, Google Classroom, Kahoot, Quizizz, Coursera va boshqalar) o'qituvchilarga ta'lim jarayonini masofadan boshqarish, topshiriqlarni nazorat qilish va tahlil qilish imkonini beradi. Shuningdek, bu platformalar o'quvchilarda mustaqil ishlash, o'z-o'zini baholash va raqamli savodxonlik ko'nikmalarini shakllantiradi.

Raqamli ta'lim vositalarining qo'llanilishi natijasida o'quvchilarning faolligi oshadi, darslarga bo'lgan qiziqish kuchayadi va ularning bilim olish jarayonida ijodiy yondashuvi rivojlanadi.

4. Raqamli ta'lim samaradorligi bo'yicha tahlil

Quyidagi rasmda o'quvchilar o'zlashtirish ko'rsatkichlarining an'anaviy va raqamli ta'limdagi o'zgarishi keltirilgan (1-rasm).

1-rasm. O'quvchilarning bilim o'zlashtirish ko'rsatkichlari (foizda)

1-rasm tahliliga ko'ra, raqamli ta'lim usullari orqali o'qitilgan o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi 20% ga yuqori bo'lgan. Bu natija o'quv jarayoniga texnologik yondashuv kiritishning samaradorligini yaqqol ko'rsatadi.

5. Pedagogik amaliyotda raqamli yondashuv tajribalari

Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etish keng yo'lga qo'yilgan. Masalan, "Elektron kundalik", "Onlayn test tizimi", "ZiyoNET", "EduMarket" kabi loyihalar raqamli ta'limning amaliy ko'rinishlaridir. Shu bilan birga, ayrim maktab va oliy ta'lim muassasalarida o'quvchilar onlayn laboratoriya ishlari, virtual sinflar va raqamli kutubxonalar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Xulosa

Raqamli ta'lim bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va uni zamon talablari darajasiga ko'tarishning eng samarali yo'nalishlaridan biri bo'lib bormoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv jarayoni o'quvchilarning bilim o'zlashtirish darajasini oshiradi, ularning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Raqamli ta'limning joriy etilishi o'qituvchilarga dars jarayonini yanada samarali tashkil etish, baholash tizimini avtomatlashtirish hamda o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini muntazam kuzatish imkonini beradi. Ayniqsa, masofaviy ta'lim, sun'iy intellektga asoslangan o'quv tizimlari va interaktiv platformalar orqali ta'lim jarayonining sifat ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgan.

Shunday qilib, raqamli ta'lim tizimini keng joriy etish va uni uzluksiz takomillashtirish O'zbekiston ta'lim tizimining raqobatbardoshligini oshirish, yosh avlodni zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega etib tarbiyalashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risidagi PF–6079-son Farmoni. — Toshkent, 2020 yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Raqamli ta'lim muhitini yaratish va joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. — Toshkent, 2021 yil.
3. Xodjayev, A., & Ismoilova, D. Raqamli texnologiyalar va ta'lim jarayoni integratsiyasi. — Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti. 2022.
4. Karimov, N. Raqamli pedagogika asoslari: nazariya va amaliyot. — Toshkent: Innovatsiya Press. 2023.
5. UNESCO. The Digital Learning Report: Transforming Education for the Future. Paris: UNESCO Publishing. 2021.
6. Xamidova, M. "Masofaviy ta'lim tizimlarining afzalliklari va muammolari". Ta'lim va innovatsiyalar ilmiy jurnali, №2, 45–50-betlar. 2023.
7. Abdullayev, B. "Raqamli ta'limning o'quvchilarga ta'siri: tahliliy yondashuv". Pedagogik tadqiqotlar jurnali, №1, 22–28-betlar. 2024.